

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 2 juni 1950

Mede voor Drees en Stikker.

Vervolg slot mijn 113 en in antwoord op Uw 42 bericht ik U, dat tot nu toe van de UNCI slechts een formele ontvangstbevestiging op onze nota inzake het zelfbeschikkingsrecht werd ontvangen, welke U in afschrift wordt doorgezonden. Omtrent de reacties in de UNCI op onze nota werd door De Beus vertrouwelijk het volgende vernomen. Geen van de leden van de UNCI voelde ervoor een plebisciet op Ambon aan te bevelen of deze mogelijkheid ter sprake te brengen. Bihin heeft met onze instemming voorgesteld dat UNCI onze nota doorgeeft aan RIS met verzoek om 'information and comments', daarbij uiting gevende aan de bezorgdheid van UNCI over de verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht en vragende welke stappen de RIS-Regering voornemens is te nemen teneinde toepassing van dit recht in de eenheidsstaat te garanderen. Daartegenover stond een suggestie van Critchley om met beide partijen tezamen een gemeenschappelijke vergadering te beleggen. Bihin heeft in overleg met ons dit denkbeeld in dit stadium afgewezen als zijnde in strijd met het doel van de Nederlandse nota, welke juist is om de UNCI voor haar eigen verantwoordelijkheid te plaatsen. Zojuist wordt ondershands vernomen, dat de UNCI heden besloten heeft de nota aan RIS door te zenden met een brief in welwillender vorm dan door Bihin voorgesteld. Daarin wordt n.l. het vertrouwen uitgesproken dat RIS ook in de eenheidsstaat het zelfbeschikkingsrecht zal respecteren. De tekst krijgen wij morgen. UNCI verwacht, dat RIS zal antwoorden, dat bedoeld recht gewaarborgd is door de noodwet en ook in de eenheidsstaat gerespecteerd zal worden, waarmee de UNCI waarschijnlijk genoeg zal nemen.

Uit het bovenstaande blijkt opnieuw, dat van UNCI terzake generlei effectieve interventie te verwachten valt.

Hedenavond had ik mede in verband met Uw 42 een gesprek met Hatta. Ik verzocht hem wanneer antwoord op mijn brief van 18 Mei tegemoet kon worden gezien. Hatta antwoordde daarop, dat dit vermoedelijk in het begin van de volgende week zou gebeuren. Het antwoord, zo bleek mij uit het gesprek met Hatta, zal vermoedelijk wel daarop neerkomen, dat de RIS-Regering onder de nieuwe constitutie een ruime plaats aan locale autonomie wil toekennen en dat zulks in de geest van het zelfbeschikkingsrecht is. Ook deelde Hatta mij mede, dat men van RIS-zijde in ieder geval bezwaar had tegen afscheiding. Zodra ik antwoord heb zal ik U uiteraard inlichten. Ik moet U er echter op wijzen, dat U van het antwoord niet te veel mag verwachten. Ik begrijp zeer wel, dat het zelfbeschikkingsrecht in Nederland in het brandpunt van de politieke belangstelling staat en ik begrijp ook zeer wel, dat het Parlement hierover uitvoerig heeft gesproken. Ik voel mij echter verplicht bij U in herinnering te brengen, dat ik tijdens mijn verblijf in Nederland in de Ministerraad er reeds op wees, dat U met nota aan Hatta en nota aan UNCI niet veel meer zult bereiken dan het Nederlandse Parlement satisfactie te geven en wel in die zin, dat de Nederlandse Regering stappen met betrekking tot de veiligstelling van het zelfbeschikkingsrecht heeft gedaan. Verder zal Nederlandse interventie in deze geen of weinig invloed op de gang van zaken hier te lande hebben. Persoonlijk zou ik er nog aan willen toevoegen, dat mijns inziens principiële debat over het zelfbeschikkingsrecht tot weinig praktische resultaten zal leiden en indien het bij herhaling gevoerd wordt de verhoudingen alleen maar zal vertroebelen. Indonesië neemt nu eenmaal het standpunt in, dat de souvereiniteit onvoorwaardelijk en onherroepelijk werd overgedragen en dat vanaf dat moment Nederland en Indonesië als gelijkwaardige partners tegenover elkaar staan. Dit heeft tot consequentie, dat wij ons nimmer met succes in de constitutionele verhoudingen van Indonesië kunnen mengen, tenzij UNCI ons in deze van ganser harte steun zou verlenen. Uit het bovenstaande zal u echter

duidelijk zijn, dat UNCI zich liever niet met deze zaak bemoeit en bij de behandeling van deze zaak meer aandacht besteedt aan nuanceringen dan aan kernkwesties. Geheel anders staat m.i. de zaak wanneer wij trachten ons bezig te houden met de praktische oplossing van de Ambonzaak. Zoals U gebleken zal zijn, ben ik in deze nog steeds niet veel verder gekomen. Toch zie ik enig resultaat van mijn bemoeiingen omdat ik geloof, dat bij de Indonesiërs meer en meer de overtuiging rijpt, dat een gewelddadige oplossing niet nagestreefd moet worden. Met principiële debatten vrees ik echter dat wij niet verder zullen komen. Ik heb Hatta heden ook een afschrift van mijn brief van 30 Mei nr. 220 aan de Sultan gebracht met verzoek zo spoedig mogelijk aan de daarin behandelde zaken aandacht te willen schenken, terwijl ik voorts een ernstig woord met hem gesproken heb over de arrestaties van Nederlanders in O.-Indonesië en de onveiligheid in dat gebied.